

PLASZTICITÁS

Definíció: A növényi sejtek átalakulhatnak egymásba. A differenciált sejtek dedifferenciálódhatnak, totipotens ősmersztéma sejté. Ebből új differenciálódás indulhat el (redifferenciáció).

Merisztémák – merisztemoidok – őssejtek (stem cells)
stem cell niche

DE!!

A növényekben is vannak determinált fejlődési utak,

pl. kambium – trachea csőtag, kambium - rostasejt, parenchima – szklerenchima.

A növényekben is van **programozott sejthalál (PCD)** / **apoptozis** /,

pl. levélhullás, trachea fejlődés.

RENDSZERESEN ELŐFORDULÓ, PLASZTICITÁSON ALAPULÓ FOLYAMATOK

AZ ÉVELŐ NÖVÉNYEK **MÁSODLAGOS OSZTÓDÓSZÖVETEK** RÉVÉN CIKLIKUS VAGY FOLYAMATOS VASTAGODÁSSAL, NÖVEKEDÉSSSEL ÁLLANDÓAN NÖVEKSZENEK (=„NÖVÉNY”).

MÁSODLAGOS OSZTÓDÓSZÖVET: DIFFERENCIÁLT SZÖVET VISSZANYERI OSZTÓDÓKÉPESSÉGÉT (DEDIFFERENCIÁLÓDIK), ÉS A LEÁNYSEJTEK ÚJRA DIFFERENCIÁLÓDNAK.

OLDALGYÖKÉR KÉPZÉSE:

DIFFERENCIÁLT SEJTCSOPORTBÓL TOTIPOTENS SEJTEK LESZNEK, AZ OLDALGYÖKÉR MINDEN SZÖVETÉT KI TUDJA ALAKÍTANI.

HAJTÁSEREDETŰ GYÖKÉR KÉPZÉSE

SZAPORODÁSRA MÓDOSULT VEGETATÍV SZERVEK

Differenciált sejtek dedifferenciálódnak, majd újbóli differenciálódással vegetatívan új egyedeket hoznak létre. (Például: *Kalanchoe* fajok)

INDUKÁLHATÓ, PLASZTICITÁSON ALAPULÓ FOLYAMATOK

MÁSODLAGOS, JÁRULÉKOS SZERVEK FEJLŐDÉSE

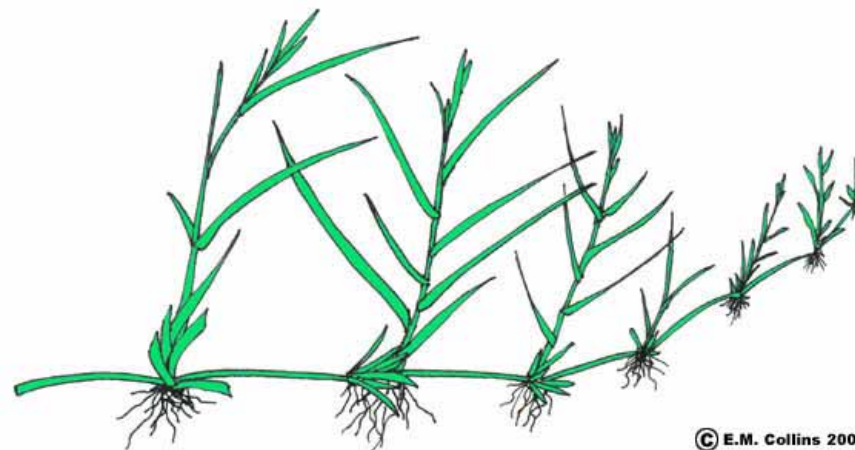
pl. gyökereztetés, dugványok készítése

OLTÁS, SZEMZÉS:

A FELÜLETEKEN DEDIFFERENCIÁLT SEJTEK ALAKULNAK KI, MAJD FOLYTONOS APOPLASZT ÉS SZIMPLAST KAPCSOLATOK JÖNNEK LÉTRE

KERTÉSZETI, GYÜMÖLCSTERMESZTÉSI ALKALMAZÁS SZÉLESKÖRŰ

**TERMÉSZETES KLÓNOK, FRAKTÁNS NÖVÉNYEK: GENETIKAILAG
EGYSÉGES EGYEDEK ÖSSZESSÉGE, SZAKASZONKÉNT AZONOS
MORFOLÓGIAI EGYSÉGEK ISMÉTLÉSE.**

**FEKETE FŰZ (*Salix nigra*), A NYÍRFA (*Betula sp.*) SZINTÉN NAGY KLÓNOKAT ALKOT
A FŰZ KLÓNT KÉPEZVE AGRESSZÍVAN
TERJESZKEDIK, KISZORÍT SOK NÖVÉNYFAJT.**

**SZERVEZETT TERMESZTÉSSEL, MŰVELÉSSEL,
IRTÁSSAL ENERGIAÜLTETVÉNYKÉNT HASZNOSÍTHATÓ
= MEGÚJULÓ ENERGIAFORRÁS.**

FITOREMEDIÁCIÓ

SZÖVETLENYÉSZTÉS, MIKROSZAPORÍTÁS

(MERISZTÉMÁBÓL KALLUSZ – MAJD NÖVÉNY REGENERÁLTATÁS)

**A TÁPKÖZEGBEN A HORMONOK ARÁNYAINAK
VÁLTOZTATÁSÁVAL BÁRMILYEN NÖVÉNYI
SZERV, AKÁR VIRÁG IS REGENERÁLTATHATÓ**

**KALLUSZBÓL AZONOS (?) GENETIKAI INFORMÁCIÓT TARTALMAZÓ
HAJTÁSOK HOZHATÓK LÉTRE.**

Genetikai instabilitás kalluszban – epigenetikus változások, mutációk

- hormonok**
- gyakori sejtosztódás**

SZOMATIKUS EMBRIOGENEZIS (TESTI-SZOMATIKUS SEJTBŐL EMBRIÓ KIALAKÍTÁSA)

SZUSZPENZIÓS TENYÉSZETBŐL MESTERSÉGES MAG ELŐÁLLÍTÁS!!!

EMBRIÓ KÉPZÉS POLLENBŐL (MIKROSPÓRÁBÓL)

HAPLOID EMBRIÓ, HAPLOID NÖVÉNY, VAGY (automitózissal) TELJESEN HOMOZIGÓTA DIPLOID NÖVÉNY REGENERÁLHATÓ

NORMÁLIS FEJLŐDÉSMENETNÉL A LÉPÉSEK MEGHATÁROZOTT SORRENDEN.

A fejlődési folyamatok sorrendje megváltoztatható. Pl. mutációk segítségével embriókat virágzásra lehet bírni. Ismertek tehát azok a gének, amelyek bekapcsolása indít el egy adott fejlődési lépést.

BIOTECHNOLÓGIAI ALKALMAZÁSOK

Szekunder anyagcseretermékek termeltetése növényi tenyészetekben

Tumor ellenes anyagok termeltetése növényi sejtekben

Vakcinák termeltetése növényi sejtekben

HPV, BPV, H1N1

Növény saját vegetatív szaporodási hajlamának kihasználása

Kalanchoe

Burgonya (*Solanum tuberosum*)

jelentős tápláléknövény
(társadalmi-kulturális átalakulás)

Kártevők megjelenése – termés hozam kiesés
(éhinség – társadalmi hatások)

- burgonyabogár
- Burgonya Y vírus (PVY)
- *Phytophthora infestans* gomba

Interspecifikus Szomatikus Hibridek (ISHs) képzése
– rezisztenciagének bevitele

S. tuberosum genomba **S. cardiophyllum**-ból

Steril növény, protoplaszt, kallusz, regeneránsok,
**Sterilitási-, rezisztencia-, fogyaszthatósági-, termés hozam
ellenőrzés**

Interspecifikus gát
Idő